Jaarverslag 2020

Een jaar van uitersten

2020 was een jaar van uitersten. Een jaar met de allerhoogste bezoekcijfers aan onze website in de geschiedenis van het BHIC, maar ook een jaar dat een pandemie een zware wissel trok op de hele organisatie. Van een warm bad voor medewerkers, vrijwilligers en bezoekers naar letterlijk en figuurlijk afstand houden. Ook ik heb de Citadel nog niet in volle bloei kunnen meemaken en leren kennen. Terug naar het (nieuwe) normaal is nog steeds een wenkend perspectief, maar geen realiteit. Waar het uiteindelijk toe zal leiden is op dit moment nog niet te voorspellen.

Ook was 2020 het jaar van het afscheid van directeur René Bastiaanse, de man die deze organisatie gevormd en gebouwd heeft. Die van de fusie van streekarchieven en het Rijksarchief een hechte club heeft gesmeed tot een voorbeeld voor velen in de Nederlandse archiefwereld. Met stuurmanskunst, bravoure en charisma. Brabant kon hem door alle beperkende maatregelen niet het afscheid geven waar hij recht op had. Groots en meeslepend. Maar zijn eigen medewerkers gelukkig wel.

En tegelijkertijd ging de wereld gewoon door. De aankondiging dat het Rijk terugtreedt als deelnemer van de gemeenschappelijke regeling kreeg in 2020 vaste vorm. Deze terugtreding is voorzien voor 2024. De gevolgen zijn ingrijpend. Voor ons nationaal e-depot, voor onze relatie met het Nationaal Archief en ook voor de relatie met andere RHC's. Maar het BHIC is er klaar voor. In 2020 is een organisatie brede projectgroep van start gegaan om te komen tot een eigen e-depot. Dat geeft ons ruim de tijd om ervaring op te doen met het zelfstandig archiveren van de digitale bestanden van onze deelnemers.

De belangen van de deelnemers zijn bij ons in goede handen. Wij archiveren; dat is onze wettelijke taak. We inspecteren de archieven, maar het begint met adviseren. Gezamenlijk bouwen aan een goed archief waar de burgers trots op kunnen zijn. Daar doen we het voor. Dat is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid. Mooi om te zien dat in 2020 de aankondiging kwam dat ook Boxtel wil toetreden tot onze gemeenschappelijke regeling. Voor het eerst in de geschiedenis van het BHIC kunnen we een nieuwe deelnemer verwelkomen.

We hebben onszelf het afgelopen jaar opnieuw moeten uitvinden. Thuiswerken, digitaal vergaderen en inspecteren op afstand horen nu bij onze dagelijkse praktijk. Het afgelopen jaar heb ik als nieuwe directeur kennis kunnen maken met een flexibele club van bevlogen mensen die met hart en ziel dagelijks vakwerk leveren. Een organisatie is zo goed als de mensen die er werken was het vaste credo van René Bastiaanse. Daar sluit ik me graag bij aan!

Jan Kriek
directeur

Missie BHIC

Meer publiek, meer divers publiek, meer tevreden publiek

2020 in één oogopslag

Een - niet uitputtend - overzicht van highlights voor het BHIC in 2020.

januari

Officieel startsein e-Depot: bouwvergunningen Uden en Veghel

februari

10-jarig jubileum chatdienst BHIC en Regionaal Archief Tilburg, gevierd met 24-uurs "chataton"

maart

Coronamaatregelen: tijdelijke sluiting studiezalen, maar handhaving digitale dienstverlening

Start nieuwe directeur BHIC Jan Kriek

bhic
BRABANTS HISTORISCH INFORMATIE CENTRUM

april

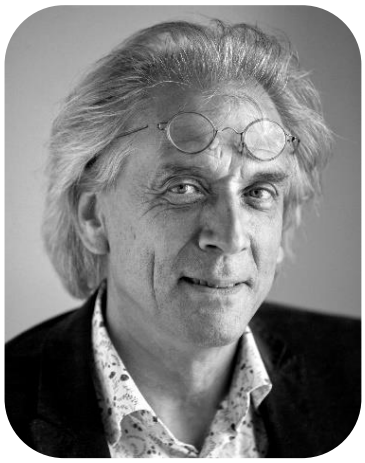

Vertrek René Bastiaanse

mei

Oproep opzetten coronacollectie Brabant

juni

juli

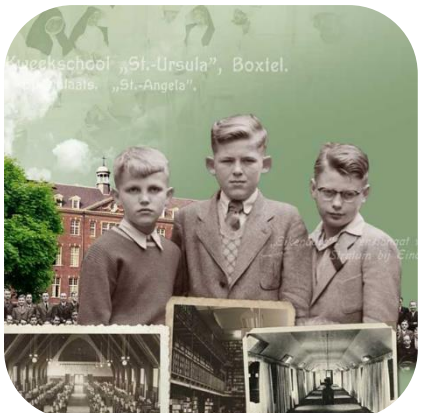

Lancering internatenwebsite: https://wierookwijwaterenworstenbrood.nl/internaten

augustus

Openluchttheater op Citadelterrein i.h.k.v. Boulevard en Bossche Zomer

Start nieuw onderzoek naar criminaliteit tijdens WOII – een samenwerking met Noord-Hollands Archief en Jan Julia Zurné, politiek historicus van de Radboud Universiteit.
Met subsidie van het Mondriaan Fonds

september

Lancering satellietwebsite 'In Brabant staat een huis': https://inbrabantstaateenhuis.nl

bhic
BRABANTS HISTORISCH INFORMATIE CENTRUM

oktober

Achternaam	Voornaam	Geboorteplaats	Gevangenis	Jaa.
BERG	Andries Wijtzes	Oldeboorn	Leeuwarden	1885
BOON	Johannes Frederik	Heusden	Rotterdam	1885
	lolf	Groningen	Hoorn	1885
	is François	St. Germain	Leeuwarden	1885
	pard Edouard	Namen	Leeuwarden	1885
	chem	Utrecht		1885
	rdam		Leeuwarden	1885
	n		Hoorn	1885
			Hoorn	1885
			euwarden	1885
			recht	1885
			recht	1885
				1885
				1885
				1885
HARTMAN	Martijnus	Rotterdam	Hoorn	1885
KINTS	Leonardus Boudewijn	Gouda	Rotterdam	1885
VOERMAN	Grietje	Bulksloot	's-Hertogenbosch	1885
ESSEN	Willem	Seist	Leiden	1885
KROP	Ida Christina	Amsterdam	's-Hertogenbosch	18F

'Geheim register' met ex-gevangenen eind 19de eeuw online

Openbaarmaking tweede deel dagboek Jan de Quay

november

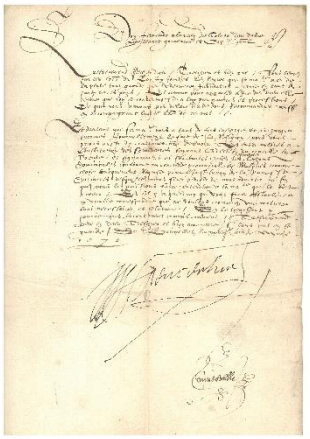

Brief Hertog van Alva - Online raadpleegbare archieven Bisdom 's-Hertogenbosch

december

Het BHIC in coronatijd

Als een rode draad liep corona door dit jaar en dus ook door dit jaarverslag. Maar het is goed om er nog een paar woorden in het bijzonder aan te wijden.

Het leek voor de bij het BHIC aangesloten overheden en de burgers van buitenaf vaak alsof in de veilige Citadel alles ‘gewoon’ doorging, terwijl buiten de storm van corona woedde. Natuurlijk, de studiezalen waren gesloten, maar alle telefoontjes werden aangenomen, alle mails en chats beantwoord, alle opgevraagde archiefstukken gescand enz.

Maar niets is minder waar. Juist dat dit zo leek, is een groot compliment voor alle medewerkers. Dit is namelijk niet vanzelfsprekend.

Al van meet af aan is door het ‘coronateam’ van het BHIC gecoördineerd gewerkt aan het vroegtijdig nemen van gerichte acties om ondanks alle beperkende maatregelen tóch onze taken uit te kunnen blijven voeren. De werkdruk op vele medewerkers nam tegelijkertijd zienderogen toe, de mentale uitdaging eveneens, maar samen zijn de schouders eronder gezet.

Het BHIC heeft geprofiteerd van vele jaren focus op digitale dienstverlening. Onze chat- en scanservices bleken in deze tijd goud waard. En werden zelfs doorontwikkeld, juist in deze tijd. Zo namen we nieuwe automatiseringssoftware in gebruik waardoor het scanproces sneller verliep en werden extra collega’s ingezet zodat de scancapaciteit werd vergroot. Geen ambtenaar, student, burger of onderzoeker is teleurgesteld hoeven worden. Ook niet in 2020. Ondanks alle afstand.

Publieksfunctie

De jaarverslagen van het BHIC zijn herkenbaar aan een vaste opzet. De bedrijfsresultaten worden gepresenteerd en getoetst aan de hand van de drieledige operationele missie: meer publiek, meer divers publiek, meer tevreden publiek. De afgelopen jaren was er op al die drie terreinen sprake van een gestage groei. En dat beeld heeft zich het afgelopen jaar weer voortgezet. We moeten de komende jaren wellicht ook tevreden zijn met stabilisatie.

Meer publiek

De website van het BHIC – Het geheugen van Brabant - is verreweg de belangrijkste publiekstrekker. Werd deze site in 2018 nog 1.269.810 keer bezocht, in 2019 steeg dat resultaat met 13% tot 1.430.980 bezoeken. In 2020 zet die stijging zich voort met zo'n 10% tot 1.567.843 bezoeken.

Afgaande op de jaarverslagen van vergelijkbare instellingen kan zonder reserve worden geconstateerd dat het BHIC met dit resultaat het grootse digitale publieksbereik realiseert van alle archieven in Nederland. Het vormt het werk van vele jaren, zoals onderstaande grafiek mooi illustreert.

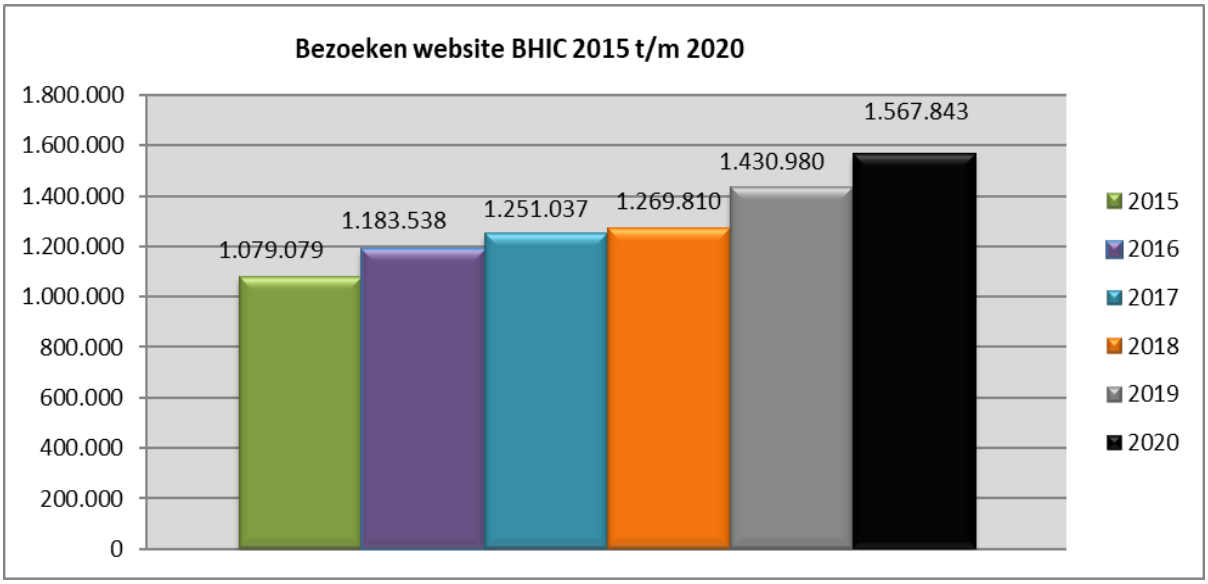

In feite is het publieksbereik nog groter omdat het BHIC ook satellietwebsites in de lucht houdt, zoals www.deautovanmijnopa.nl (over Brabantse autobezitters in de periode 1906-1951), www.watstaatdaer.nl (online oefentool voor het lezen van oude handschriften), www.wierookwijwaterenworstenbrood.nl (gewijd aan het rijke roomse leven 1900-1960), www.brabantsdorpsleven.nl (Brabantse prentbriefkaarten 1900-1940), www.brabantsegesneuvelden.nl (eregalerij van de meer dan 2000 gesneuvelde militairen en verzetsstrijders van 1940 tot heden), en www.dewandeling.tv (240 afleveringen van het gelijknamige tv-programma van Omroep Brabant). In 2020 is de satellietwebsite www.inbrabantstaateenhuis.nl gelanceerd, een weergave van een huiskamer anno 1960, waarin van typisch Brabantse producten en merken de geschiedenis wordt weergegeven.

Bij het aantal van 1.567.483 kunnen nog 322.000 bezoeken aan de satellietwebsites opgeteld worden, wat het totale publieksbereik op bijna 1,9 miljoen bezoeken brengt.

Behalve de instandhouding van eigen websites draagt het BHIC ook inhoudelijk bij aan externe websites. Een mooi voorbeeld is www.wiewaswie.nl, een landelijke database gevuld met de genealogische gegevens van alle grote Nederlandse archieven. In 2020 werd het Brabantse deel niet minder dan 541.542 keer bezocht, waardoor het totaal aantal bezoeken aan BHIC-producten ruim 2,4 miljoen bedraagt.

Deze bezoekaantallen zijn harde data, objectief en zeer precies te bepalen. Heel anders is dat met de berekening van het aantal individuen dat achter deze bezoeken schuilgaat. Sommige klanten bezoeken de sites immers slechts incidenteel, andere gebruikers daarentegen zijn dagelijks op de websites te vinden. De software die deze bezoekersregistratie bijhoudt (Google Analytics) komt op een totaal aantal van meer dan een half miljoen individuele gebruikers. In deze becijfering wordt echter geen rekening gehouden met dubbeltellingen. Om die reden hanteert het BHIC diverse filters en wordt uitgegaan van ca. 200.000 bezoekers. Het werkelijk aantal is vermoedelijk hoger, maar als absolute ondergrens is het cijfer zeker betrouwbaar. Deze intrinsieke onnauwkeurigheid vraagt om meer onderzoek. Onder andere om die reden hebben we per januari 2021 een community-manager/webmaster aangetrokken. Het is nu nog te vroeg om daar al uitspraken over te doen. Maar we hopen daar de komende jaren meer zicht op te krijgen. Op dit moment houden we ons nog vast aan de bestaande filters.

Hoe zijn al deze cijfers nu te verklaren? Het heeft allemaal te maken met de gevarieerde informatie die digitaal wordt aangeboden. We zijn het geheugen van Brabant met bijvoorbeeld op dit moment al 10.000 unieke verhalen, een verdubbeling ten opzichte van 2014. Verder bieden wij ook informatie die elders slecht of moeizaam te vinden is. Onze internatenkaart is daarvan een mooi voorbeeld. De journalistiek heeft vaak alleen oog voor de schaduwzijden van het leven op een internaat, waardoor in de publieke opinie een eenzijdig beeld ontstaat. De werkelijkheid is vaak breder, diverser en gelaagder. Voormalige bewoners van internaten hebben behoefte aan dat brede beeld en weten elkaar nu via ons digitaal te vinden. Zo ontstaan community's waarvan wij vaak slechts de facilitator hoeven te zijn.

Verder beschikken we over unieke content zoals de oorlogsdagboeken van De Quay, in latere jaren commissaris van de Koningin in Noord-Brabant en minister-president. Dagboeken die bewaard worden in onze archieven maar die nu op een zeer toegankelijke manier voor het geïnteresseerde publiek zijn ontsloten. Van belangrijke historische context en duiding voorzien door historicus Jan van Oudheusden. Maar dat was alleen mogelijk dankzij het vertrouwen dat de familie De Quay in ons en in onze Rijksarchivaris Jan Sanders heeft gesteld. We hopen dat daardoor ook andere, bekende en onbekende, Brabanders hun familiegeschiedenis aan ons toevertrouwen.

Naast deze meer verhalende toevoegingen werden ook de genealogische databases flink aangevuld. Inmiddels hebben we het aantal van 20 miljoen vermeldingen bereikt. Dat is alleen maar mogelijk geweest dankzij de inzet van vrijwilligers die al decennia lang, en ondanks de coronacrisis nog steeds, helpen bij bijvoorbeeld het invoeren van gegevens uit oude akten in de computer.

In schril contrast met het enorme digitale bereik staat de structurele afname van het aantal klanten dat het archief fysiek bezoekt:

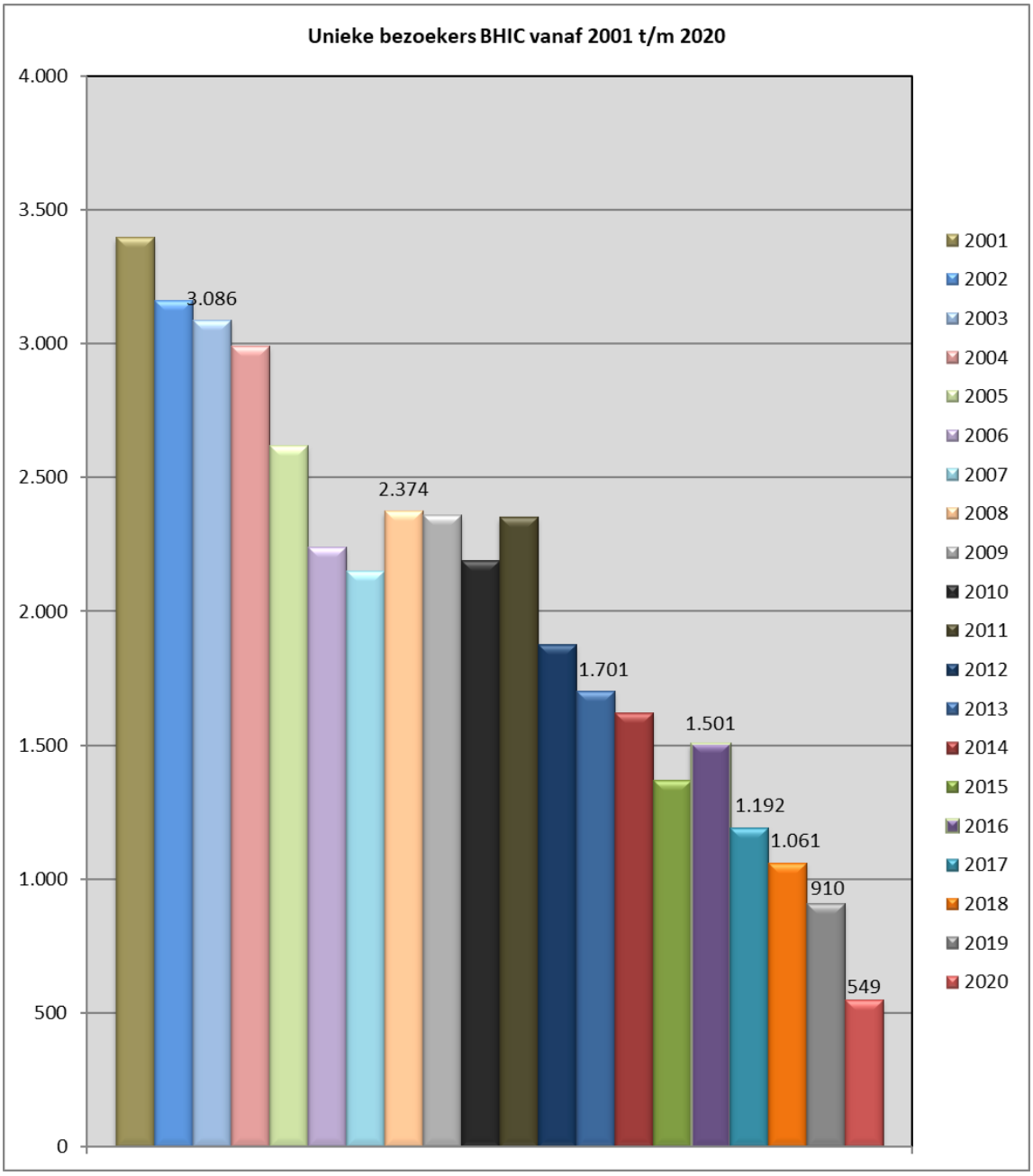

Deze neerwaartse trend is landelijk en gezien de verregaande digitalisering ook onherroepelijk. Het werken op afspraak biedt in dat opzicht ruimere mogelijkheden. Dit zal overigens geen kostenbesparende effecten hebben; het ingeroosterde personeel van de studiezaal verricht tijdens het werk nu al vrijwel uitsluitend digitale dienstverleningstaken.

Door corona is de Citadel voor het publiek het grootste deel van het jaar gesloten geweest. Daarmee is 2020 een uitzonderlijk jaar. Maar de verwachting is niet dat het beeld van de afgelopen jaren substantieel zal veranderen. Steeds minder bezoekers hoeven de gang naar de Citadel te maken om aan de noodzakelijke documenten te komen. Digitaal worden ze op hun wenken bediend, juridische of materiële beperkingen daargelaten. Maar ze zijn en blijven ook in de toekomst, al dan niet op afspraak, meer dan welkom! In de tussentijd krijgen wij letterlijk de ruimte voor dienstverlening aan

specifieke groepen intensieve archiefgebruikers. Het werken op afspraak blijkt voor hen bovendien juist heel plezierig. Denk aan onderzoekcolleges voor studenten uit het wetenschappelijk onderwijs of workshops geavanceerd archiefonderzoek voor ervaren onderzoekers en genealogen.

Meer divers publiek

Traditioneel bestaat het archiefpubliek uit genealogen en historisch onderzoekers. Het zijn overwegend specialisten, die met grote deskundigheid en dito volharding de bronnen doorzoeken. Zij komen met een duidelijk motief en weten ons te vinden.
Vanaf de start van het BHIC is geprobeerd om ook een andersoortig publiek aan te trekken: minder geoefend, minder specialistisch, minder gedreven door onderzoeksdoel of hobby. Zij moeten 'verleid' worden met content over hun eigen leefomgeving. Daar moeten we meer ons best voor doen, ze zijn minder trouw. Maar in absolute cijfers is hun aantal vele malen groter dan de onderzoekers.

Het valt moeilijk aan te geven of de diversificatie in 2020 is gelukt. Ook daarvoor is meer specifiek en kwalitatief onderzoek nodig. Nu zijn het vooral indrukken en gedachten. Een indicatie kan worden verkregen door het gedrag van de websitebezoeker te volgen. Welke onderdelen van de site worden als eerste door de bezoekers bezocht? 34% van de bezoekers kiest direct voor 'moeilijke' (gele) domeinen als "Mijn Stamboom" of "Archieven en Boeken"; dit zullen vaak de ervaren onderzoekers zijn. 53% van onze gebruikers is echter primair geïnteresseerd in de meer toegankelijke (rode) onderdelen zoals "In ons Brabant" en "Keiveel verhalen"; het zogenaamde 'brede' publiek heeft dus de overhand.

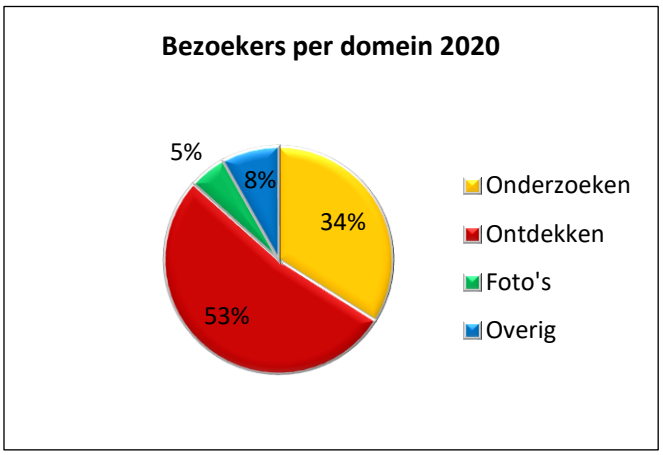

Op zich is het verheugend dat het archief niet langer het exclusieve domein is van de specialist. Maar zoals bekend is er ook een andere kant: de onderzoeker is trouwer, blijft langer hangen (meer pageviews) en naar verhouding kost het minder moeite om onderzoekers te trekken en te houden, dan het geval is voor het brede publiek. Ook al ben je slecht zichtbaar, de onderzoeker weet je toch wel te vinden. De pennenvruchten van de onderzoekers staan anderzijds garant voor een verdere verspreiding en verwerking van de informatie uit onze archieven. Naar verwachting zal de harde kern minder worden en zal er ingezet moeten worden op het binnenhalen van nieuw publiek.

Meer tevreden publiek

Het BHIC stelt zich niet alleen tot doel een zo groot mogelijk en een zo divers mogelijk publiek aan zich te binden, ook aan de tevredenheid van de gebruikers wordt grote waarde gehecht. Om de resultaten op dat terrein te meten, doet het BHIC al sinds 2005 mee aan de zogenaamde 'Kwaliteitsmonitor', een tweejaarlijkse landelijke enquête naar het publieksoordeel over 36 aspecten van de fysieke en digitale dienstverlening van Nederlandse archieven. Het laatste onderzoek dateert van 2019 en de resultaten waren bijzonder goed: met een totaalscore van 8.7 werd het BHIC voor het eerst op enige afstand het hoogst gewaardeerde archief van Nederland. Een grafiek om dit te illustreren:

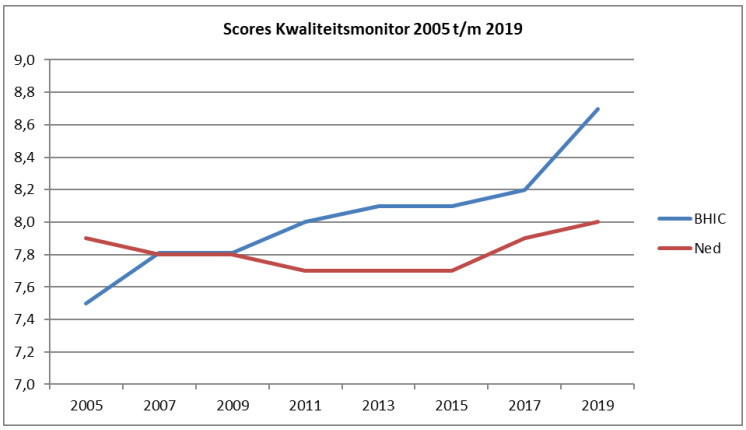

Vooral als het gaat om de vindbaarheid, de kwaliteit en de hoeveelheid van archieven scoren we extreem hoog, dat geldt ook voor de snelheid waarmee gezocht kan worden en de ondersteuning door het personeel. Bijzonder veel waardering (9+) krijgen de chatfunctie en scanning op verzoek. De eerste voorziening zorgt ervoor dat wij van 's morgens vroeg tot 's avonds laat (22.00 uur) live bereikbaar zijn voor onze klanten, de tweede faciliteit stelt klanten in staat om scans van archiefstukken digitaal te bestellen waardoor een - vaak tijdrovend - bezoek aan de studiezaal overbodig wordt. Beide services zullen het aantal fysieke bezoeken aan het archief enkel nog verder doen afnemen.

De kracht van het BHIC is dat naast de keuze voor digitaal, de persoonlijke aandacht nooit wordt vergeten. Dat wordt door middel van de chat heel goed zichtbaar. Niet een onpersoonlijke chatbot die je vaak met een kluitje in het riet stuurt, maar een herkenbare persoon die tijd voor je heeft en de vraag zo goed mogelijk probeert te beantwoorden. En dat nu ook 's ochtends, 's middags en 's avonds. 'Often copied but never equalled' heet het dan. Het adagium binnen het BHIC is: de meest duurzame veranderingen komen van binnen uit. Dit is daar een prachtig voorbeeld van.

In eerste instantie is in 2010 met chatdiensten gestart in de avonduren als aanvulling op de reguliere dienstverlening. Eind 2015 volgde de middag, en in 2017 kwam als proef de ochtend chat. Deze ochtend chat is gestopt in oktober 2017 en weer gestart in juni 2019.

Het BHIC is aanvankelijk alleen gestart met de chatdiensten, later is er een samenwerking aangegaan met het Regionaal Archief Tilburg (RAT).

Het totaal aantal chats in 2020 bedraagt 9.641 (2019: 6.102). Een stijging van 58%. In 2020 is 72% (2019: 77%) van het totaal aantal chats <u>voor</u> het BHIC en is 71% (2019: 72%) <u>door</u> het BHIC uitgevoerd.

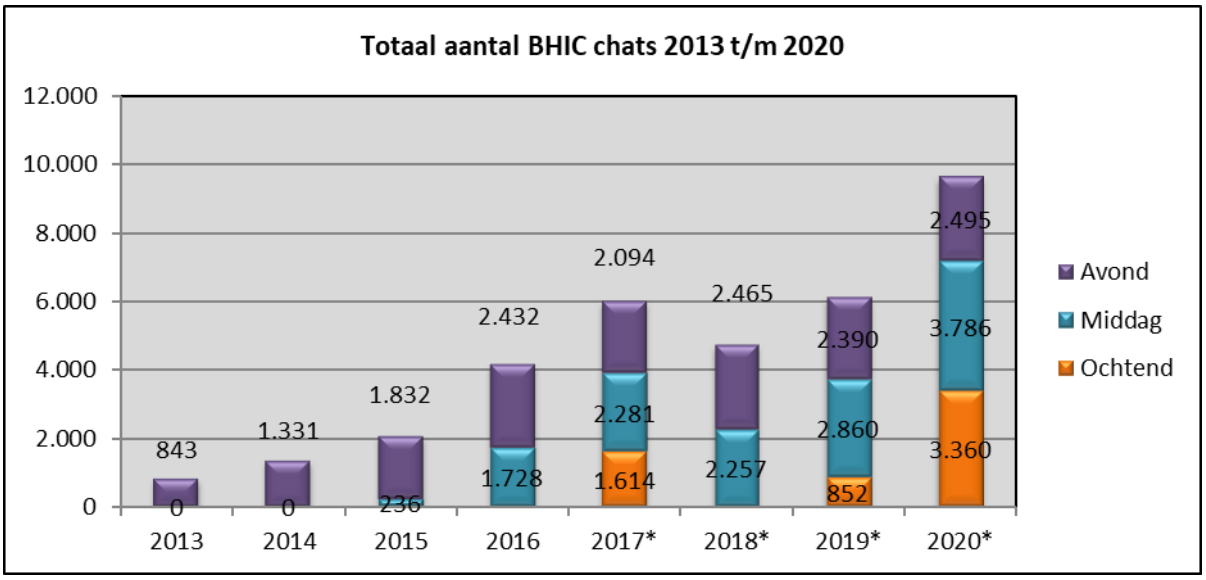

* vanaf 2017 zijn de aantallen inclusief de chats van de andere archiefdiensten

Ook de mogelijkheid voor klanten om digitaal te reageren op elkaars opmerkingen en vragen draagt aan deze ontwikkeling bij. Op de diverse thematische platforms werd in 2020 36.737 keer gereageerd, wel een daling ten opzichte van 2019:

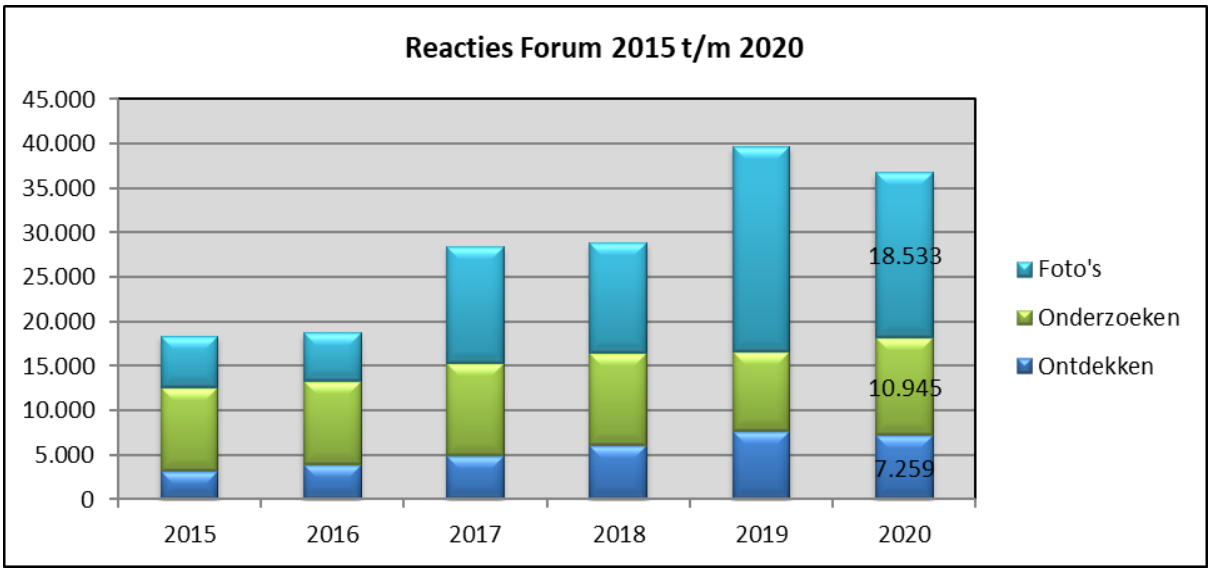

In deze interactiviteit is de centrale doelstelling van de publieksfunctie van het BHIC het meest zichtbaar: het creëren van communities, van virtuele gemeenschappen waarin mensen zich onderling verbonden voelen. Onze rol om deze interactie te faciliteren wordt daarin steeds belangrijker.

Archieffunctie

Het BHIC beheert de archieven van de gemeenten Bernheze, Boekel, Boxmeer, Boxtel, Cuijk, Grave, Haaren, Landerd, Meierijstad, Mill en Sint Hubert, Oss, Sint Anthonis, Sint-Michielsgestel, Uden en Vught, de waterschappen Aa en Maas en De Dommel en de Provincie en het Rijk.

Het BHIC bewaart deze archieven - zoals ook wettelijk voorgeschreven - in goede, geordende en toegankelijke staat, en daarnaast ook zo efficiënt mogelijk. De archieffunctie vereist weliswaar grote zorgvuldigheid, maar dit hoeft niet ten koste te gaan van het tempo; er moeten immers, letterlijk, kilometers worden gemaakt.

Dat is BHIC-beleid, maar ook hier moesten creativiteit en flexibiliteit worden toegepast omdat overheidsorganisaties voor het grootste deel van het jaar gesloten waren. Dat betekende een extra uitdaging voor onze inspecteurs om hun wettelijke taak uit te voeren. Juist omdat het BHIC ook op dat terrein naam heeft gemaakt met een coachende aanpak op maat. Hoe kunnen we onze deelnemers ondersteunen om hun archieven op orde te krijgen en te houden. Coaching staat dus bij inspecties centraal en dat was in 2020 een “uitdaging”.

Relatiebeheer

Het BHIC zet steeds sterker in op digitale overbrenging. In 2020 lag de nadruk op de afronding van de overbrenging in digitale vorm van de bouwvergunningen. Inwoners en ambtenaren van de bij het BHIC aangesloten gemeenten kunnen nu snel in digitale vorm de door hen gevraagde bestanden raadplegen.

Het digitale gaat op den duur de overhand krijgen. Vooral het aantal contactmomenten met onze deelnemers neemt toe. Dat betekent dat de banden tussen het BHIC en de ambtenaren versterkt worden, hetgeen nodig is om de vorming van digital born archieven vanaf het startpunt te

begeleiden. Gebeurt dit niet of onvoldoende, dan is de kans op corrupte data en verlies van data levensgroot aanwezig.

Veel tijd is in 2020 besteed aan de opsplitsing van de gemeente Haaren. Deze gemeente wordt in drieën gedeeld: Haaren komt bij Oisterwijk waardoor de archieven van de gemeente Haaren naar het Regionaal Archief in Tilburg verhuisden. Die van Helvoirt en Esch, de twee andere delen van de gemeente Haaren, zijn overgedragen aan Vught en Boxtel, de gemeenten waaronder ze vanaf 1-1-2021 ressorteren. Verder is de fusie tussen Boxmeer, Sint Anthonis, Cuijk en Mill en Sint Hubert, die voorzien is op 1-1-2022 reden voor het BHIC om zich intensief bezig te houden met de afhechting van de archieven van deze gemeenten. Hetzelfde geldt voor de gemeenten Landerd en Uden, waartussen ook een fusie is voorzien per 1-1-2022.

Het BHIC organiseert twee keer per jaar een contactochtend voor de DIV-ers (medewerkers Documentaire Informatie Voorziening) van de gemeenten en waterschappen. Wegens de vele dwarsverbanden worden deze bijeenkomsten ook bijgewoond door de DIV-ers van de Provincie en de omgevingsdiensten ODBN (Omgevingsdienst Brabant Noord), ODZOB (Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant) en OMWB (Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant. Dit leidt zo tot wederzijds begrip van elkaars werkzaamheden en uitdagingen daarin. Deze bijeenkomsten worden altijd druk bezocht en voorzien in een behoefte aan face to face contact. Het was des te spijtiger dat het BHIC vanwege de coronamaatregelen de bijeenkomt van 26 november digitaal moest laten plaatsvinden.

Om te anticiperen op de terugtrekking van het Rijk inzake e-depotvoorzieningen voor andere bestuurslagen, heeft het BHIC zelf de aanbesteding van een eigen e-depot in gang gezet. In 2020 heeft het BHIC de mogelijkheden verkend en zijn de procedures gestart. Naar verwachting zal de definitieve gunning medio 2021 plaatsvinden waarna de bestanden van de gemeenten en waterschappen vanuit het rijks e-depot overgeplaatst kunnen worden naar het BHIC e-depot. Daarmee zijn we voorbereid op deze historische stap van het Rijk. Het geeft ons de tijd tot 2024 om vlieguren te maken en ervaring op te doen.

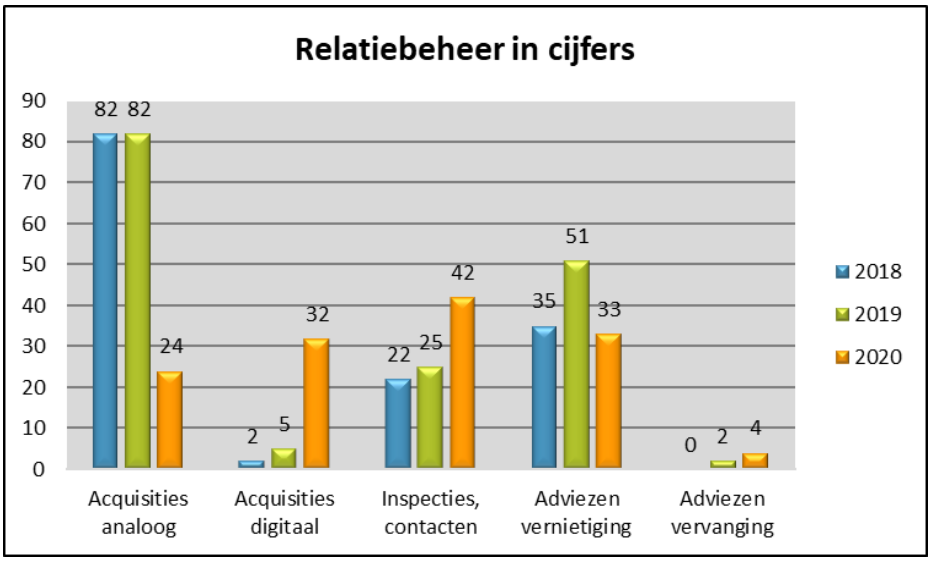

Inhoudelijk Beheer

De digitale beschikbaarstelling van de bouw- en hinderwetvergunningen zorgde onverwacht voor veel extra werk. Dat de gemeenten bij de overbrenging verschillende dossiers onder één inventarisnummer geplaatst hebben, was in de analoge fase geen probleem. Het juiste dossier kon zonder problemen gevonden worden. Om de koppeling van het gedigitaliseerde dossier aan de beschrijving te kunnen linken moesten echter de afzonderlijke dossiers afzonderlijk genummerd zijn. Van de 80.000 gevallen waarbij zich dit probleem voordeed konden we de helft geautomatiseerd oplossen. De overige moesten echter handmatig worden verwerkt.

Op het gebied van particuliere archieven kon de laatste hand gelegd worden aan de inventarisatie van de oude archieven die het bisdom van ’s-Hertogenbosch aan het BHIC overdragen heeft. Deze archieven zijn voor lokaal en regionaal onderzoek van groot belang en kunnen nu pas echt met vrucht geraadpleegd worden. In een van de onderdelen ervan bevinden zich stukken uit 1629 waaruit blijkt hoe sterk de invloed van de bisschop was bij de overgave van de stad ’s-Hertogenbosch aan de troepen van Frederik Hendrik. Indrukwekkend om daarin een brief van de Hertog van Alva gericht aan de bisschop van ‘s-Hertogenbosch terug te vinden.
Ook werd het dossier van de geruchtmakende moord op Marietje Kessels online gezet. Nog steeds blijft het mysterie van de moord in 1900 op dit Tilburgse meisje de gemoederen bezig houden.

Materieel Beheer

De pensionering van de laatste restaurator van het BHIC leidde tot een heroverweging van de taken die op het gebied van Materieel Beheer werden uitgevoerd. Met behulp van een aangeworven conservator is nieuw beleid geformuleerd. Daarbij komt de nadruk niet meer zoals voorheen op ambachtelijke restauratie te liggen als wel op de eenvoudige maar doeltreffende conservering. Is het doel van restauratie het terugbrengen van het stuk in de originele staat, bij conservering draait het hoofzakelijk om verder verval tegen te gaan. Daarvoor wordt het restauratieatelier ontmanteld en is in 2021 begonnen met de inrichting van een conserveringsruimte. Ernstig aangetaste en zeer belangrijke stukken worden voortaan niet in meer in eigen beheer maar door een extern restauratieatelier behandeld.

In het kader van Metamorfoze, het Nationaal programma voor het behoud van het papieren erfgoed, gesubsidieerd door het ministerie van OCW, werden in 2018-2019 de oude archieven van de Abdij van Berne in Heeswijk en Sint-Catharinadal in Oosterhout geconserveerd en gedigitaliseerd. Het archief van het Gasthuis van Grave was in 2019-2020 aan de beurt. Het project loopt iets voor op schema en zal in 2021 afgerond worden.

Organisatie

In alle opzichten was 2020 door corona een bizar en zwaar jaar. Thuiswerken werd de norm. Dat heeft het nodige gevraagd van eenieder, er werd een zwaar beroep gedaan op de creativiteit en de flexibiliteit van het personeel. Ook voor leidinggevenden betekende het in samenspraak met de OR een ontdekkingstocht met vallen en opstaan om te zoeken naar nieuwe werkvormen en contact- en vergadermomenten. De druk om bijvoorbeeld de dienstverlening op orde te houden en de wettelijke archieftaken te volbrengen was groot. Er mag bij BHIC met recht gesproken worden over "the human capital". Eens te meer werd duidelijk dat het 'menselijke kapitaal' ook in 2020 weer het verschil heeft gemaakt. Mede dankzij de afdeling ICT die in korte tijd het digitaal vergaderen via MS Teams heeft weten mogelijk te maken, waar we ook na corona ongetwijfeld nog de vruchten van zullen plukken.

Medewerkers
Eind 2020 telde het BHIC 51 medewerkers (40,7 FTE). Dit is inclusief 7 gedetacheerde medewerkers, onder meer voor de service 'scannen op verzoek'.
Bij het BHIC is 43% van de medewerkers 55+ (dit was eind 2019 50%). De gemiddelde leeftijd is gedaald van 50,7 jaar naar 48,7 jaar.

Ziekteverzuim
Het ziekteverzuim vertoont al meerdere jaren een stabiel beeld: tussen de 3% en 5%. In 2020 ligt het ziekteverzuim op hetzelfde niveau als voorgaande jaren en bedraagt 2,74%.
Ter vergelijk: Het gemiddelde ziekteverzuim van werknemers bij bedrijven en overheid was in Nederland in 2020 4,75%.

Vastgoed

Het BHIC huurt de Citadel van het Rijksvastgoedbedrijf (RVB), dat in het verleden tevens zorgde voor het onderhoud. In 2018 is na een uitvoerige risicoanalyse besloten tot een ingrijpende stelselwijziging per 2019, waardoor het onderhoud en de instandhouding in eigen beheer is gekomen. Deze pilot loopt tot 2022.

In 2021 wordt deze stelselwijziging geëvalueerd en wordt bekeken of wij de taak als goed huisvader en culturele ondernemer naar behoren hebben ingevuld. Deze ingrijpende verandering heeft ook nogal wat van de organisatie gevraagd, maar met advies van externe deskundigen hebben we de planning van het meerjarige onderhoud en de benodigde investeringen op orde. Dat blijkt ook nog eens uit het rapport van het onze accountant ABAB, die over 2020 verklaart dat we ook op dat gebied 'in control' zijn.

Het heeft de flexibiliteit en de slagkracht van de organisatie ook verder vergroot; bijvoorbeeld in onze contacten met het culturele- en erfgoedveld. Een en ander staat nog in de kinderschoenen, maar hier zijn we op de goede weg. Als we dit jaar onze kernwaarden hebben vastgesteld schept dat ook de kaders voor de profilering en herinrichting van de Citadel. Daarmee sluiten we graag aan bij de visie van 's-Hertogenbosch zoals neergelegd in de plannen voor de Bossche Stadsdelta.

Vooruitblik

Met het vertrek van René Bastiaanse werd vorig jaar een tijdperk afgesloten. In 2021 nemen we afscheid van Jan Sanders, die meer dan 40 jaar de archieven bestiert heeft. Daarmee maken deze founding fathers de weg vrij voor een nieuwe generatie. Ons doel blijft hetzelfde: onze wettelijke taak, samen met onze deelnemers, zo goed mogelijk uitvoeren en tegelijkertijd als maatschappelijke opgave zoveel mogelijk Brabanders kennis laten maken met hun verleden. We doen het al goed maar het kan en het moet altijd beter.

Het komend jaar zal er ook meer duidelijkheid moeten komen over de rol van de Rijksoverheid in de nieuwe Archiefwet en wat dat betekent voor de relatie met de andere RHC's. Wij hebben ons terdege voorbereid op die toekomst, onder meer door het aanschaffen van een eigen e-depot voor onze deelnemers.

Met bijvoorbeeld de themakaart 'Rebellerende Vrouwen' richten we de komende jaren onze focus verder op niet- overheidsarchieven. Die lijn zal de komende jaren worden doorgetrokken, bijvoorbeeld met aandacht voor het ontstaan van protestbewegingen en de komst van gastarbeiders naar Brabant; want ook zij hebben de geschiedenis van Brabant gevormd.

Zaken zijn door corona in een stroomversnelling gekomen, zoals het thuiswerken en het digitaal vergaderen. Het BHIC heeft laten zien dat het flexibel kan inspelen op crises en daarbij de dienstverlening aan deelnemers en burgers op orde kan houden. Tegelijkertijd is het Citadelterrein ontdekt als culturele erfgoedlocatie. Dat vraagt om een herijking van de kernwaarden en de missie. Hoe kan het Citadelterrein bijdragen aan de missie en onze maatschappelijke opgave!

"Voorspellen is moeilijk, vooral als het om de toekomst gaat" De organisatie heeft het afgelopen jaar bewezen flexibel om te kunnen gaan met grote en ingrijpende veranderingen.

Dat biedt alle vertrouwen voor de toekomst.